

Kære udenrigsminister Jeppe Kofod

I anledning af 75 året for atombombningen af Hiroshima skrev Setsuko Thurlow – en prominent overlever og langvarig forkæmper for afskaffelse af atomvåben - den 18. juni til statsminister Mette Frederiksen og bad hende og Danmark om at tilslutte sig den FN traktat om forbud mod atomvåben, som 122 lande vedtog på FN's generalforsamling i 2017.

Traktaten pålægger de lande, der underskriver og ratificerer den, ikke under nogen omstændigheder at udvikle, afprøve, fremstille eller på anden måde anskaffe sig eller lagre atomvåben. Den forbyder enhver anvendelse af atomvåben og ulovliggør trusler om anvendelse af sådanne våben. Landene forpligter sig til ikke at deltage i aktiviteter, der kan fremme udvikling og brug af atomvåben.

Setsuko Thurlow beskriver i sit brev, hvordan hun som 13-årig oplevede atombomben over hendes by, som øjeblikkeligt dræbte 140.000 af hendes medborgere. Hun beskriver de forfærdelige scener, hun var vidne til og fortæller, hvorfor hun og andre bombeofre, de såkaldte hibakusha'er, sluttede sig sammen og gjorde det til deres livs mission at gøre opmærksom på de katastrofale skader fra atomvåben og gøre afskaffelsen af dem til en højt prioriteret opgave. I snart syv årtier har de arbejdet for total afskaffelse af atomvåben!

Hun skriver også som repræsentant for den internationale kampagne til afskaffelse af Atomvåben, ICAN, som er en koalition af NGO'er, der modtog Nobels Fredspris i 2017 for sit arbejde til fordel for traktaten om forbud mod atomvåben, TPNW (herefter Forbudstraktaten).

Setsuko Thurlow opfordrer den danske regering til at tage skridt til at tilslutte sig FN-traktaten. Hun peger på, at ideen om 'atomar afskrækkelse', som Danmark er tilhænger af, ikke tjener sit formål, men kun afskrækker mod nedrustning og paradoksalt nok tilskynder til yderligere spredning, fordi den tillægger atomvåben alt for stor værdi, militært og sikkerhedspolitisk.

Hun advarer imod, at Danmark gennem sin alliance på den måde medvirker til at øge risikoen for atomkrig. Hun understøtter samtidig, at der ikke er nogle juridiske hindringer for, at Danmark kan tilslutte sig traktaten.

Statsminister Mette Frederiksens og dermed den danske regerings svar kom hurtigt, og det var dig, som udenrigsminister, der førte pennen. I dit brev takker du først Setsuko Thurlow for at dele sin rørende og personlige erfaringer fra Hiroshima med den danske regering og skriver så, at Danmark deler hendes vision om en atomvåbenfri verden.

Du kommenterer ikke opfordringen om, at Danmark tilslutter sig FN's Forbudstraktat, men lover, at Danmark vil leve op til sit ansvar i forhold til FN's Ikke-spredningsaftale fra 1968 (Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT)) og derigennem arbejde for atomnedrustning.

Du skriver, at dialogen om NPT - mellem de lande der har atomvåben og de der ikke har - er helt afgørende i hvad du kalder "*den skrøbelige proces frem mod atomnedrustning*" og skriver, "*Vi er overbevist om, at vejen til nedrustning bedst sikres via ikke-spredningsaftalen*".

Du forsikrer om, at Danmark deler NATO's måde at komme en verden uden atomvåben nærmere på og skriver direkte, at *"For at sikre freden, vil NATO forblive en atomar alliance, så længe atomvåben eksisterer."*

Med udgangspunkt i 'de nye realiteter', som du kalder det, vil Danmark i høj grad støtte NATO's arbejde med våbenkontrol, nedrustning og ikke-spredning og peger til slut på, at NATO-landene siden den kolde krigs ophør har reduceret deres atomarsenal i Europa med 90 procent.

Til slut i dit brev takker du Setsuko Thurlow for at holde spørgsmålet om atomnedrustning på den internationale dagsorden.

Undertegnede glæder os over, at du og dermed den danske regering deler Setsuko Thurlows vision om en atomvåbenfri verden.

Men vi bliver dybt bekymrede, når vi præsenteres for ideen om, at atomvåben kan bruges til at 'sikre freden' i vores del af verden, når vi tænker på de katastrofale humanitære konsekvenser brugen af atomvåben ville medføre, og som ikke kan overdrives: En enkelt atombombe detoneret over en storby kan dræbe mere end en million mennesker på få sekunder, men skaderne overskrider landegrænser og har alvorlige konsekvenser for hele menneskeheden overlevelse, for miljøet, klimaet, den socioøkonomiske udvikling, for den globale økonomi, for fødevarer sikkerheden og sundheden i nuværende og fremtidige generationer - kvinder og piger uforholdsmæssigt hårdt af den radioaktive stråling.

Derfor har vi indsendt et borgerforslag om, at Danmark skal tilslutte sig Traktaten om forbud mod atomvåben og påbegyndt en kampagne, der både skal gøre opmærksom på borgerforslaget og informere om atomvåbens farlighed. Kampagnen blev indledt ved en mindehøjtidelighed for ofrene for de første atombomber på Hiroshimadagen, den 6. august.

For os synes det, som om du, når du taler om 'de nye realiteter', kun tænker på den åbenlyse øgede spænding mellem NATO-landene og Rusland og den gensidige oprustning. Vi undrer os imidlertid over, at du og den danske regering i den forbindelse stadig tror på terrorbalance og afskrækkelsesstrategi som garanti for fred.

Mange tidligere tilhængere af atomar afskrækkelse mener i dag, at de *virkeligt* 'nye realiteter' er, at afskrækkelsen i dag er undermineret og dermed ubrugelig. Det synspunkt tilslutter vi os.

Den klassiske terrorbalance og afskrækkelse var baseret på kendt, sikker og ufejlbarlig teknologi og rationelle politiske ledere, noget som ikke er til stede i dag. Atommagtens ledere lægger nu mindre vægt på at føre forudsigelig og stabil sikkerhedspolitik baseret på langsigtede aftaler og traktater. De er i stedet i højere grad end tidligere spontane, aggressive, selvcentrerede og fører nationalistisk politik baseret på militær magt.

Vi ser positivt på, at Danmark vil arbejde imod spredning af atomvåben. Det er på høje tid, for halvtreds år efter, at traktaten om ikke-spredning af atomvåben trådte i kraft, er der stadig 14.000 atomvåben i verden, mange klar til brug inden for få minutter

I mange år var det de 5 faste medlemmer af FN's sikkerhedsråd, som havde atomvåben, men nu har de fået selskab af Israel, Indien, Pakistan og Nordkorea, og i de seneste mange år har samtlige lande stort set ignoreret ikke spredningsaftalen fra 1968, der *skulle* have forhindret nye medlemmer af atomklubben.

Landene har ikke implementeret tidligere indgåede specifikke aftaler, især hvad angår det utvetydige krav til atommagterne om atomar nedrustning. Man har heller ikke opnået enighed om ratificering af traktaten imod prøvesprængning af atomvåben, og ikke fået en aftale om standsning af fissionsmateriale på plads. Forhandling om nye bilaterale reduktioner mellem

USA og Rusland, der skulle mindske antallet af affyringsparate sprænghoveder og i det hele taget reducere atomvåbnenes rolle og betydning i de militære doktriner er heller ikke opnået.

Der sker en langsom erodering af ikke-spredningsaftalen, og vi er tæt på en verden uden internationale aftaler om atomvåben. USA har opsagt INF-aftalen med Rusland, og hvis ikke der sker et mirakel, så udløber kontrollen med landbaserede mellemdistance atomvåben, og der er ikke udsigt til, at de to største atommagter vil sikre, at New Start aftalerne om kontrol med de interkontinentale atomvåben forlænges.

De ni atommagter opruster i stedet deres atomarsenaler. Det Internationale Atomenergi Agentur og det svenske fredsforskningsinstitut SIPRI peger på, at der blev anvendt 73 mia. \$ på atomvåben i 2019, en stigning på 10 procent fra 2018. Både Rusland og USA er i færd med at modernisere deres arsenaler, samtidig med at de udvikler mindre, taktiske våben, der udviser forskellen mellem brug af konventionelle og atomare våben.

Det er vores forventning, at du og den danske regering forud for den kommende reviewkonference om Ikke-spredningsaftalen i foråret 2021 møder atommagterne med et utvetydigt krav om at de gennemfører den totale afskaffelse af deres atomvåben, dvs. gennemfører den afrustning, som alle partnerlandene er forpligtet til i henhold til aftalens artikel VI.

Den lyder i vores oversættelse sådan: *'Hver af traktatens parter forpligter sig til at føre forhandlinger i god tro om effektive foranstaltninger til ophør af atomvåbenkapløbet så hurtigt som muligt og om atomar afrustning, og om en traktat om generel og fuldstændig afrustning under streng og effektiv international kontrol.'*

Den danske regering bør samtidig opfordre de øvrige lande til ikke at have atomvåben på deres territorier og opfordre alle partnerlandene til at afstå fra at bruge eller true med at bruge atomvåben.

Det er vores forventning, at du og den danske regering vil gøre sit yderste for at overtale Danmarks NATO-allierede USA til at genoptage forhandlinger med Rusland om de opsagte eller næsten opsagte nedrustningsaftaler, ligesom vi forventer, at regeringen vil forsøge at påvirke de allierede atommagter til at stoppe deres unødvendige og bekymrende kvalitative og kvantitative udvikling og oprustning af deres atomare arsenaler.

Vi deler i øvrigt Setsuko Thurlows opfattelse af, at Danmark godt kan bevare sit NATO-medlemskab, hvis og når man vælger at tilslutte sig Forbudstraktaten.

Vi er vidende om, at man både i de enkelte lande og på NATO medlemskredsens topmøder diskuterer, hvordan alliancen bedst opfylder forpligtelsen til atomar nedrustning, sådan som du også skriver i sit svar.

Naturligvis så vi helst, at NATO ændrede sine militære doktriner, væk fra afhængigheden af atomvåben, men glæder os over, at man nu i det mindste undersøger, hvilke af alliances juridiske forhold, der måtte forhindre alliancens lande i at tilslutte sig Forbudstraktaten.

I Norge har The Norwegian Academy of International Law analyseret Forbudstraktatens implikationer for Norge, hvis Norge tiltrådte den, og forud for NATO-topmødet i 2016 skrev Howard Law School's International Human Rights Clinic et memorandum, der ligesom den norske analyse synes at vise, at NATO-landenes eksisterende sikkerhedsaftaler ikke forhindrer det enkelte NATO-land i at tilslutte sig Forbudstraktaten. Hvis de ikke gør det, er det udelukkende af politiske grunde, ikke juridiske.

Det er i den forbindelse vigtigt at understrege, at Forbudstraktaten ikke er tænkt som et alternativ, men et supplement til og en styrkelse af Ikke-spredningsaftalen.

Skiftende danske regeringer har imidlertid valgt at vende ryggen til FN i forbindelse med tilblivelsen af Forbudstraktaten, ligesom Danmark fraværende ved de afsluttende forhandlinger og vedtagelsen af den i juli 2017.

De to tredjedele af FN's medlemslande, der har vedtaget traktaten, er først og fremmest små og fattige lande i på den sydlige halvkugle, heriblandt østaterne i Stillehavet, som har lidt under de amerikanske og franske atomprøvesprængninger - og lande, der ikke råder over atomvåben selv.

Men eftersom der i præamblen til FN-pagten både står, at medlemslandene vil '*frelse kommende generationer fra krigens svøbe, som to gange i vor levetid har bragt usigelige lidelser over menneskeheden*' og at man vil '*bekræfte troen på fundamentale menneskerettigheder, på menneskers personlige værdighed og værd, på mænds og kvinders såvel som store og små nationers lige rettigheder*', opfordrer vi dig og den nuværende regering til at slutte op om flertallet af verdens nationer og tilslutte sig traktaten.

75 året for bomberne over Hiroshima og Nagasaki og FN's 75 års jubilæum synes at være det helt rigtige år for et holdningsskifte i det spørgsmål.

Når du i regeringens svar til Setsuko Thurlow ikke forholder dig til hendes opfordring om, at den danske regering underskriver og ratificerer FN's traktat om forbud mod atomvåben fra 2017, håber vi naturligvis, at det lykkes at få 50.000 mennesker til at støtte det tidligere omtalte borgerforslag om, at Danmark skal gøre akkurat det.

Forslaget lyder i al sin enkelhed således: "Danmark skal tilslutte sig FN-traktaten om forbud mod atomvåben vedtaget på FN's Generalforsamling den 7. juli 2017. Folketinget skal derfor i denne folketingssamling iværksætte en proces, således at regeringen kan underskrive og Folketinget senere ratificere en dansk tilslutning til traktaten."

Med venlig hilsen

Jessie Seehuusen, Hasse Schneidermann og Palle Bendsen

FORBYD ATOMVÅBEN

kontakt: Jessie Seehuusen <jessie@smorumnet.dk>

Hasse Schneidermann <hasse.schneidermann@gmail.com>

Palle Bendsen <pnb@ydun.net>

ICAN - The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons - har siden 2007 arbejdet for at få vedtaget traktaten om forbud mod atomvåben i FN. For den indsats blev ICAN i 2017 tildelt Nobels Fredspris. ICAN er en koalition af 33 internationale organisationer og 570 NGO'er i 103 lande. <https://www.icanw.org/>

FORBYD ATOMVÅBEN er et samarbejde mellem Fredsministerium, Fredsvagten og NOAH Friends of the Earth Denmark, som alle tre er ICAN Partnere. <http://www.atomvaabenforbud.nu/>
